

Βασικά πορίσματα της ετήσιας έκθεσης της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Υποστήριξης για το Άσυλο (EASO) σχετικά με την κατάσταση του ασύλου στην Ευρωπαϊκή Ένωση για το έτος 2015

Εισαγωγή

Η ετήσια έκθεση της EASO για το 2015 παρέχει πλήρη επισκόπηση του αριθμού και της φύσης των αιτήσεων διεθνούς προστασίας και στα 28 κράτη μέλη της ΕΕ, στη Νορβηγία και την Ελβετία (στο εξής "η ΕΕ+"). Εξετάζει τις τάσεις στον τομέα του ασύλου, συμπεριλαμβανομένων των βασικών προκλήσεων και των μέτρων αντιμετώπισης κατά τη διάρκεια του έτους, τις βασικές θεσμικές και νομικές εξελίξεις και παρέχει μια επισκόπηση της πρακτικής λειτουργίας του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου (ΚΕΣΑ). Τα δεδομένα παρέχονται από τα κράτη μέλη, την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR), την κοινωνία των πολιτών, τους ειδικούς πληροφόρησης και τους εμπειρογνώμονες.

Βασικά σημεία της έκθεσης

- Το 2015 υποβλήθηκαν περίπου 1,4 εκατομμύρια αιτήσεις διεθνούς προστασίας στην ΕΕ+, ο υψηλότερος αριθμός από την έναρξη της συλλογής δεδομένων σε επίπεδο ΕΕ το 2008.
- Οι περισσότερες αιτήσεις ασύλου που καταγράφηκαν υποβλήθηκαν από πολίτες της Συρίας, των χωρών των δυτικών Βαλκανίων συνολικά και του Αφγανιστάν. Οι κύριες χώρες υποδοχής ήταν η Γερμανία, η Ουγγαρία, η Σουηδία, η Αυστρία και η Ιταλία.
- Στα τέλη του 2015, ο αριθμός των ατόμων που ανέμεναν απόφαση σχετικά με την αίτησή τους για διεθνή προστασία στην ΕΕ+ ξεπέρασε το όριο του ενός εκατομμυρίου. Ο αριθμός των εκκρεμών αιτήσεων υπερδιπλασιάστηκε σε σχέση με το 2014.
- Η κρίση στη Συρία εξακολούθησε να αποτελεί τον βασικό παράγοντα για τον αριθμό των αιτήσεων που υποβάλλονταν στην ΕΕ+ για διεθνή προστασία. Οι αιτήσεις από Σύριους ξεπέρασαν τις 380 000, αριθμός τριπλάσιος σε σύγκριση με το 2014.
- Οι αιτήσεις από τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων το 2015 σχεδόν διπλασιάστηκαν, ανερχόμενες σε 201 405, με τη συντριπτική τους πλειονότητα να προέρχονται από το Κοσσυφοπέδιο και την Αλβανία.
- Το περασμένο έτος, το Αφγανιστάν παρέμεινε μία από τις κύριες χώρες των αιτούντων άσυλο, με 196 170 αιτήσεις (αύξηση 359%) στις οποίες περιλαμβανόταν το υψηλότερο ποσοστό ασυνόδευτων παιδιών που υπέβαλαν αίτηση διεθνούς προστασίας στην ΕΕ+ (25% των Αφγανών αιτούντων).
- Στο πλαίσιο της πρώτης κοινής προσπάθειας της ΕΕ για την επανεγκατάσταση, 27 κράτη μέλη μαζί με τα συνδεδεμένα κράτη του συστήματος του Δουβλίνου, δεσμεύτηκαν να προχωρήσουν στην επανεγκατάσταση 22 504 εκτοπισμένων από τρίτες χώρες εντός περιόδου δύο ετών.

Annual Report on the Situation of Asylum in the European Union 2015

Πρόγραμμα μετεγκατάστασης

Λόγω της άνευ προηγουμένου εισροής αιτούντων διεθνή προστασία το 2015, συμφωνήθηκε η εφαρμογή ενός προγράμματος μετεγκατάστασης με σκοπό τη στήριξη των κρατών μελών που βρίσκονται στην πρώτη γραμμή, ήτοι την Ιταλία και την Ελλάδα, οι οποίες υφίσταντο σημαντική πίεση. Ύστερα από πρόταση της Επιτροπής τον Μάιο του 2015, το Συμβούλιο εξέδωσε δύο αποφάσεις για τη θέσπιση προσωρινού και έκτακτου μηχανισμού μετεγκατάστασης 160 000 αιτούντων με διαπιστωμένη ανάγκη διεθνούς προστασίας από την Ελλάδα και την Ιταλία, ο οποίος θα εφαρμοστεί για δύο έτη, μέχρι τον Σεπτέμβριο του 2017.

Ασυνόδευτα παιδιά

Το 2015, συνολικά 95 985 ασυνόδευτα παιδιά υπέβαλαν αίτηση διεθνούς προστασίας στην ΕΕ+, αριθμός σχεδόν τετραπλάσιος σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Οι αιτήσεις ήταν ιδιαίτερα αυξημένες σε τέσσερις κυρίως χώρες υποδοχής: Σουηδία, Γερμανία, Ουγγαρία και Αυστρία. Στις εν λόγω χώρες καταγράφηκε το 70% όλων των αιτήσεων ασύλου ασυνόδευτων ανηλίκων. Η πολύ υψηλή εισροή αιτούντων διεθνούς προστασίας που

ισχυρίζονταν ότι είναι ανήλικοι προκάλεσε μεγάλα προβλήματα στον υπολογισμό της ηλικίας των αιτούντων και αδυναμία ή καθυστερήσεις στον ορισμό κηδεμόνων.

Εγκαταστάσεις υποδοχής

Η αύξηση των αιτήσεων ασύλου το 2015 είχε ως αποτέλεσμα να παρουσιαστούν ελλείψεις στη στέγαση σε πολλά κράτη μέλη, ιδίως κατά τους καλοκαιρινούς μήνες. Ορισμένα κράτη μέλη χρειάστηκε να διπλασιάσουν ή να τριπλασιάσουν τον αριθμό των εγκαταστάσεων τους υποδοχής, γεγονός που ανέδειξε την ανάγκη μεγαλύτερης ευελιξίας στο θέμα της στέγασης. Μεταξύ των μέτρων που ελήφθησαν για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων ήταν η παροχή πρόσθετης μόνιμης και προσωρινής/επείγουσας στέγασης, η δημιουργία νέων κέντρων πρώτης υποδοχής και η στενότερη συνεργασία μεταξύ των όμορων κρατών μελών.

Υποστήριξη από την EASO

Το έτος που πέρασε, η EASO συνέχισε να παρέχει επιχειρησιακή υποστήριξη στην Ελλάδα, την Ιταλία, τη Βουλγαρία και την Κύπρο. Από τον Σεπτέμβριο του 2015, η EASO παρέχει στήριξη στο πρόγραμμα μετεγκατάστασης της ΕΕ από την Ιταλία και την Ελλάδα προς άλλες ευρωπαϊκές χώρες βάσει των επιχειρησιακών σχεδίων που έχουν υπογραφεί με τα δύο κράτη μέλη για τα Σημεία Υποδοχής και Ταυτοποίησης και για την Μετεγκατάσταση, τα οποία προβλέπουν την παροχή εμπειρογνομόνων και κινητών ομάδων, καθώς και την ανάπτυξη διαφόρων εργαλείων συνδρομής κατά τα διάφορα στάδια της μετεγκατάστασης (ενημερωτικά φυλλάδια, προαναχωρησιακή ενημέρωση, καταγραφή, διαδικασία αντιστοίχισης, εργαλείο για την ταυτοποίηση ευάλωτων προσώπων).

Ανάπτυξη εθνικών συστημάτων ασύλου

Καθώς η προθεσμία για τη μεταφορά του αναδιατυπωμένου *κεκτημένου* στον τομέα του ασύλου παρήλθε το 2015, αρκετά κράτη μέλη προέβησαν σε νομοθετικές αλλαγές των εθνικών τους συστημάτων ασύλου. Παράλληλα, η σημαντική εισροή αιτούντων σε αρκετές χώρες της ΕΕ+ είχε ως αποτέλεσμα την ενεργοποίηση έκτακτων μηχανισμών διαχείρισης των συνόρων, την ταχεία καταγραφή και επεξεργασία των υποθέσεων και την επανεξέταση της χρήσης ειδικών διαδικασιών.

Πληροφόρηση και νομική συνδρομή

Το 2015 οι χώρες της ΕΕ+ προέβησαν σε αρκετές νομοθετικές αλλαγές που διεύρυναν το πεδίο εφαρμογής της πληροφόρησης και της νομικής συνδρομής που παρέχονται στους αιτούντες διεθνή προστασία κατά τα διάφορα στάδια της διαδικασίας, κάτι το οποίο όμως συνέχισε να αποτελεί πρόκληση κατά τη διάρκεια του ίδιου έτους, ιδίως λόγω της αυξημένης ζήτησης και, συχνά, λόγω των περιορισμένων εξειδικευμένων πόρων.

Στρατηγική για το μέλλον

Σύμφωνα με πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο, η EASO εισέρχεται σε νέο στάδιο της ανάπτυξής της, καθώς κινείται προς την ανάληψη νέων και ενισχυμένων αρμοδιοτήτων και νέας εντολής, με βάση το μέχρι τώρα έργο της.

Το πλήρες κείμενο της έκθεσης διατίθεται <https://www.easo.europa.eu/information-analysis/annual-report>.